

Maša Rimac Jurinović

REGOČ ILI ŠTO JE SVE MOGUĆE UZ PUNO LJUBAVI I MALO MUDROSTI?

Ivana Brlić Mažuranić: *Regoč*

HNK Ivana pl. Zajca, Rijeka

Redateljica: Olja Lozica

Premijera: 30. siječnja 2019.

Kazališta za djecu i mlade u Hrvatskoj često nude scenske prilagodbe poznatih književnih djela. Postavljati tekstove koje djeca poznaju i vole na kazališne pozornice, zahtjevan je zadatak. Naime, djeca dolaze u kazalište vidjeti priču koju su čuli, doživjeli i dobrim dijelom nadogradili uz pomoć svoje mašte. Oni točno znaju kako određeni lik izgleda, imaju jasnu predodžbu o prostorima na kojima se radnja odvija i nerijetko poznaju priču u detalje.

Sasvim se drukčiji izazov postavlja pred inscenacije knjiga koje teže komuniciraju s dječjom publikom, priča u čije čitanje treba uložiti puno truda da bi ih se razumjelo pa onda možda i zavoljelo. Može li kazališno uprizorenje takvog zahtjevnoga (najčešće lektirnoga) djela pomoći u razumijevanju i shvaćanju njegove vrijednosti?

Regoč Ivane Brlić Mažuranić sjajan je primjer zahtjevnog teksta jer sa sigurnošću možemo ustvrditi da već kod desetogodišnjaka sustavno počinju muke s razumijevanjem jezika *hrvatskoga Andersena*. Vjerujem da je te muke bila svjesna redateljica i autorica adaptacije Olja Lozica, koja u svojoj prilagodbi u potpunosti odustaje od *brličevskoga*

jezika te istražuje neke nove mogućnosti jezičnoga (i ne samo jezičnoga) izražavanja. Originalan je jezik *priče* napušten, a govor likova raščlanjen je na različite idiome pa tako ljudi govore ljudskim, ali puno jednostavnijim jezikom; kameni div *Regoč* onomatopejski se glasa, grmi i odjekuje, dok vile govore vilinskim jezikom poigravajući se nepravilnim mijenjanjem glasovnih mjesta u riječima.

Poigravanje jezikom/jezicima na nekoliko načina obogaćuje predstavu, a posebice idejno. Naime, kada jednom shvatimo jezični kod, tada se (i) na njemu čvrsto izgrađuje ideja predstave: uz malo htijenja, čak i kad dolazimo iz različitih svjetova, možemo se razumjeti. Poigravanje jezikom/jezicima omogućava i zanimljiv odmak od literarnoga predloška jer, premda je priča sačuvana, nije i govor likova pa se pred karakterizaciju postavljaju novi zahtjevi, traži se drukčija glumačka igra. To je izazovno za cijeli ansambl, osobito za glumce koji utjelovljuju fantastična bića. Naime, *Regoč* i vile nalaze se u nekom međuprostoru jer im jezik nije u potpunosti dokinut, već su im ponudene samo donekle razumljive inačice govora koje nasušno trebaju i druge, neverbalne načine izražavanja da bi poruka bila prenesena. Upravo su različiti načini gluma-

Foto: Dražen Sokićević

Originalan je jezik *priče* napušten, a govor likova raščlanjen je na različite idiome: kameni div *Regoč* onomatopejski se glasa, grmi i odjekuje, dok vile govore vilinskim jezikom poigravajući se nepravilnim mijenjanjem glasovnih mjesta u riječima.

čke ekspresije (gestovne, mimske, plesne) omogućili zanimljivu izgradnju narativa predstave i karaktera likova. Ipak, dječjoj publici treba vremena da shvati i prihvati ovakav koncept. Uvodni dio predstave – Kosjenkin silazak s oblaka i prikaz vilinske zaigranosti, kojom se nastoji uvesti publiku u bajkovitu atmosferu i u jedan neobičan svijet – najmlađim je gledateljima nerazumljiv. Zanimljivim redateljskim postupcima ostvaruje se duhovita i dojmjljiva suigra u poigravanju vilinskoga s ovozemaljskim svijetom. No, nažalost ne i s najmlađim ovozemaljskim svijetom ispred pozornice. Možda su mudra Šukunbaka i Šukundjed već na samome početku mogli malo pripomoći i pri-

bližiti publici fantastičan svijet vila, a ne tu zadaću prepustiti bakama, djedovima i roditeljima u publici. Međutim, zbunjenosti ubrzo nestaje i djeca predstavu dalje prate bez poteškoća.

Od samoga početka, glumci ekspresivno oslikavaju likove i prenose priču prije svega tijelom i u tome su svi odreda sjajni. Upravo zbog fantastično osmišljenoga pokreta (Damian Cortes Alberti) tijekom pojedinačne igre i suigre te sjajne uigranosti ansambla postupno se grade karakteri i ocrtavaju odnosi između likova: iskusnije vile (Ana Marija Brđanović, Marta Čaržavec i Aleksandra Stojaković Olenjuk) baš kako i dolikuje starijim sestrama/prijateljicama zadirkuju malenu Kosjenku (Jelena Lopatić) i uživaju u njezinome neuskustvu, a sve skupa se poigravaju, jer vile imaju i tu karakternu crtu, s običnim svijetom, točnije konjarima (Mario Javev, Tonka Mršić, Ana Marija Štefanac i Nataša Veselinović), da bi ta ekspresivnost i ilustrativnost pokreta kulminirala u građenju scena u kojima odnos protagonista nije statičan, već se mijenja.

Naime, likovi se u fantastičnome svijetu Ivane Brlić Mažuranić odmah razumiju i prijateljski se odnose jedni prema

Foto: Dražen Šokčević

drugima od samoga početka. Međutim, u fantastičnome svijetu Olje Lozice Kosjenki i Regoču jezik predstavlja prepreku, oni moraju uložiti dodatni trud da se sporazumiju, sprijatelje i zavole. Pa tako prilikom prvoga susreta div i vila nisu prijatelji, štoviše, rekla bih da je mala iskričava vila naporna stamenom i uspavanom gorostasom, ali kako vrijeme u igri prolazi, njihovi se osjećaji mijenjaju. Pa kada Regoč (Edi Čelić) shvati da mu nedostaje vrcava vila i bolno je stane dozivati, očito je da su se njegovi osjećaji promijenili. A kada se Kosjenka vrati na scenu u drukčijoj, crvenoj haljini, jasno nam je i prije nego što se zamalo poljube od sreće zbog ponovnoga susreta da Kosjenka osjeća isto što i Regoč.

Zanimljivosti likova (i predstave) pridonose i različiti načini na koji su likovi prikazani: odrasli imaju predimenzionirane glave jer puno misle, djeca/mladi zaigrani su i neopterećeni, ogroman div mimikrijski je stopljen sa svojim kamenim okolišem, a vile su lake kao pero. U atraktivnim kostimima prepoznaju se elementi tradicijskih nošnji i motiva poput rasplitanja grive ili ovjenčavanja. Ti motivi inspiriraju glumačku igru, ali i poneko scensko rješenje.

U posredovanju ideje podjednako su važni i skladno dopri-

Zanimljivosti likova (i predstave) pridonose i različiti načini na koji su likovi prikazani: odrasli imaju predimenzionirane glave jer puno misle, djeca/mladi zaigrani su i neopterećeni, ogroman div mimikrijski je stopljen sa svojim kamenim okolišem, a vile su lake kao pero.

nose sjajno izgrađeni karakteri, glazba (Josip Maršić) i vizualna rješenja (scenograf je Stefano Katunar, kostimograf Mario Leko, a oblikovatelj svjetla Dalibor Fugošić). Naime, Regoč je izrazito raskošna, sjajno uskladena te bogato opremljena predstava. Detaljno promišljena i očaravajuće izvedena vizualna strana predstave začinjena je fascinirajućim efektima koji stvaraju čaroliju pred našim očima. Očaravajuća igra svjetla i sjene na zanimljivim teksturama daju prostoru opipljivost, dok scenografija tamnijih tonova dodatno naglašava razigrane kostime koji, iako

Foto: Dražen Šokčević

jasno naglašavaju pripadnost ljudskome ili fantastičnome svijetu, inspiraciju nalaze u tradiciji.

Jasan i čist vizualni jezik postignut pomnim usklađivanjem scenografije, kostima i efekata stvara autentičnu, bajkovitu i neku davnu, ali opet blisku i poznatu atmosferu koja čak i nas s *predimenzioniranim glavama* bez zadržke uvlači u taj čarobni svijet gdje biti različit nije prepreka, već nova mogućnost.

Stvaranju dojma davnoga, a opet poznatoga, dalekoga i istovremeno našega svijeta doprinosi i *uokvirivanje* pozornice zaštitnom mrežom koja osim funkcionalne uloge (sprječavanja rasipanja *snijega* s pozornice) ima i metaforičko značenje – ona kao okvir učvršćuje slike koje se izmjenjuju pred nama smještajući ih u prošlost, među uspomene, poput starih fotografija koje čuvaju obiteljsku povijest i evociraju sjećanja.

Ako se samo malo potrudimo, i s bitno drukčijima, čak i s onima koji pripadaju nekim drugim svjetovima, možemo pronaći zajednički jezik, suptilno nam govori predstava. Kad se uspijemo razumjeti i ako prestanemo previše misliti pa se (pre)pustimo da nas ljubav uz dozu mudrosti vodi, tada ideja o izgradnji nekog drukčijega, boljega i

sretnijega svijeta prestaje biti neostvariva i daleka. Sve postaje moguće unatoč glavešinama u odijelima koji su skloni određivanju granica, vlasništva i pripadnosti, kako su prikazani poglavari iz sukobljenih sela. Možda je od ove ideje još i važnija mogućnost koju ova predstava daje djeci i mladima – da uz malo truda razumiju, upoznaju, a zasigurno i zavole priču o Regoču i Kosjenki.

S obzirom na to da je publika konstantno u aktivnoj poziciji dekodiranja i mozaičnoga uklapanja znakova u cjelovitu priču, uz malo uložena truda događa se prepoznavanje i užitek nadogradnje ponuđene priče i ona postaje naša. Baš kao što je Ivana Brlić Mažuranić gradila svjetove iz davnine upravo na motivima iz baštine (primjerice, Regoč je preuzet iz Đorđićeva *Marunka*, a Legen iz narodne predaje), tako i Olja Lozica pomno bira i preuzima motive iz *Priča*, ali i iz naše duhovne i materijalne kulture, pa iako odustaje od *brlićevskoga* jezika, posreduje *brlićevski* svijet.

Na taj način nudi djeci i mladima u publici zanimljivu mogućnost za upoznavanje s kulturnom baštinom, poticaj za razumijevanje i otvara prostor nekih novih *čitanja* u skladu s vremenom u kojem živimo.

I što je najvažnije, daje Regočevoj publici priliku za užitek.